

Den næste Sag paa Dagsordenen var:

Fortsættelse af første Behandling af Forslag til Lov om Opførelse af Boliger for Søværnet paa Orlogsværftets Grund.

Forhandlingen genoptoges.

Martin Olsen: Jeg skal tillade mig at fortsætte de Bemærkninger, jeg fremsatte i Gaar angaaende denne Sag. Jeg dvælede lidt ved Nyboders Fortid og det ny Projekt, navnlig Bygningerne, idet jeg stadig gaar ud fra, at det er Forudsætningen, at der vil blive opført ny Bygninger for Marinens Arbejdere. Jeg vil hertil gerne knytte et Par Bemærkninger. Nyboder er nu rent militært regeret. Det staaer under en Kommandør, altsaa en Officer eller en forhenværende Officer i Marinen, og alting gaar til paa militær Vis. Der er visse strenge Bestemmelser om, hvorledes Beboerne maa forholde sig. De maa ikke have deres voksne Børn hjemme og heller ikke have logerende, kort sagt, der er visse Begrænsninger, som andre private Lejere ikke kende noget til. Som Boligerne ere, kan det være nødvendigt fra Marinens Side at søge at begrænse Beboernes Antal saa meget som muligt, men det betragtes dog altid som et Indgreb i vedkommendes personlige Forhold, naar man foreskriver Regler for, hvem vedkommende maa have i Huset og hvem ikke, ligesom det, at de skulle være tvungne til at sende deres voksne Børn ud. Jeg vil derfor ønske, at den Aand, der skal hvile over de ny Boliger, maa blive en anden end den, der har hvilet over de gamle. De gamle have jo været styrede af en Kommandant, og jeg ser, at der paa Planen er opsat et Hus med Bolig for en Inspektør, og jeg har derfor tænkt mig, at Meningen har været, at hele Komplekset vedblivende skulde sortere under Marineministeriet, og saaledes vedblivende beholde sit militære Præg, men jeg vil henstille, at man søgte at borttage dette militære Præg og gav Komplekset et ganske civilt Præg i Stedet. Jeg savner i Bemærkningerne Oplysning om, hvad der skal gøres ved de ugifte Arbejdere ved Marinen. Det er jo saa, at de ugifte, som bo i Nyboder, nu nøjes med en eet Værelses Lejlighed, eller er to om en to Værelses Lejlighed, saa det er under de nuværende Forhold i alt Fald overkommeligt at leje Bolig derude, men jeg ved ikke, om der under de ny Forhold vil blive Plads for de ugifte ligesom man ellers, naar der bygges Boliger for en Fabriks

Arbejdere, giver Plads til baade gifte og ugifte. Jeg tænker, at man har ment, at de ugifte kunde logere hos de gifte, som saa kunde tage en større Lejlighed. At der skal være Orden i en saa stor Anstalt, er klart, men jeg mener, at man kan tilvejebringe Orden, uden at det just behøver at være militært. Jeg tror, at Frihed i den videst mulige Udstrækning er det bedste Opdragelsesmiddel, og jeg vil derfor udkaste den Tanke — det kan være, at den vil forekomme Marineministeren noget dristig, men den forekommer mig dog rimelig, da det er en ganske civil Ting at have Tag over Hovedet — at man, naar Planen er udført, lader Komplekset gaa over til et andet Ministerium, f. Eks. til Finansministeriet eller Ministeriet for offentlige Arbejder.

Der er ud mod Vandet opsat en lille Lund med Grundrids til en Bygning, som skulde give Plads til en Købmand. Ministeren mener, at der ganske sikkert vil melde sig en privat Entreprenør eller private Folk, som ville bygge et saadant Hus derude og anlægge en Købmandshandel. Jeg tænker dog, at det ikke allerede er saa vidt, at der har været private Folk ude om denne Sag, det vilde i hvert Fald være i meget god Tid. De private Interesser ere jo imidlertid altid levende og vaagne, og det kan ogsaa være rimeligt her, hvor der er Tale om en hel lille By paa henved 3,000 Mennesker. Det vilde nok kunne betale sig for et Aktieselskab f. Eks. at anlægge en Købmandsbolig. Jeg vil da bede Ministeren om at overveje, om han ikke paa Forhaand burde afvise enhver Indblanding af private derude og forbeholde dette for dem, der bebo Husene, hvis de skulde ønske selv at blive Ejer af et saadant Hus, idet Marineministeriet maaske samtidig med at det byggede de andre Huse, kunde bygge et saadant Hus, som Beboerne saa kunde overtage eller leje til et kooperativt Foretagende — til en Forbrugsforening med andre Ord. Der er Plads til et lille gesvindt Torv, og det formodes, at der ogsaa vil komme nogen Handel der. Det tror jeg ogsaa, jeg tror, at det er meget sandsynligt, at der fra det nærliggende Amager vil komme Bønder ind og falbyde deres Køkkensager til den ret store Befolkning, der her vil blive bosat.

Der er ogsaa tænkt paa en Forbindelse med Byen, og den ærede Minister mener, at der ganske sikkert vil blive etableret en privat Færgefart. Lad os tage et Etablissement, der ligger ved Siden af Marinens Værksteder, nemlig Refshaleøen.